

دانش آموزان و استفاده امن از اینترنت

● ترجمه و تلخیص: دکتر نیره شاه محمدی

کلیدواژه‌ها: استفاده امن، سلامت دیجیتال، امنیت اینترنتی

دانش آموز یاد می‌گیرد که سایت‌های جدید را کشف کند، بازی کند، وب‌نوشت بنویسد، وبگاه بسازد و... به این ترتیب، معلم می‌تواند تصور ذهنی دانش‌آموزان خود را توسعه دهد.

- معلم و دانش‌آموزان در کنار هم و با یکدیگر قوانین و موانعی به وجود آورند و تعیین کنند که چه وقت، کجا، چرا و به چه مدتی می‌توان از تلفن همراه یا رایانه استفاده کرد.
- دانش‌آموز روش‌های حفظ اطلاعات شخصی را بیاموزد و درک کند که اطلاعات و عکس‌هایی که در شبکه می‌گذارد، می‌توانند همیشه و برای همه قابل رؤیت باشند. بنابراین، لازم است معلم به دانش‌آموزان خود بیاموزد که از بالاترین سطوح حریم شخصی در شبکه‌های اجتماعی استفاده کنند.
- معلم از ابزارهای کنترل شخصی که می‌توانند به‌طور خودکار بعضی موضوعات خاص (موضوعات غیراخلاقی، خشونت و...) را فیلتر و زمان و بگردی دانش‌آموزان را محدود کنند، بهره بگیرد.
- دانش‌آموز بیاموزد که فیلم‌ها و فایل‌های ویدیویی را فقط از منابع شناخته شده و مورد اعتماد دانلود کند.
- دانش‌آموز پس از جست‌وجوی تصاویر افراد مشهور، تا وقتی که از سلامت منبع عکس‌ها مطمئن نشده است، بر یافته‌ها کلیک نکند. بسیاری از نرم‌افزارهای جاسوسی، کاربرانی را که بر نتایج جست‌وجوی تصاویر کلیک می‌کنند، به وبگاه‌های آلوده انتقال می‌دهند.
- دانش‌آموز هنگام جست‌وجو به دنبال فیلم‌ها یا اطلاعات مربوط به افراد و هنرمندان سرشناس، تلفظ و املاهای اسامی آن‌ها را به خوبی بداند. گاهی یک اشتباه کوچک در این خصوص، زمینه را برای آلوده شدن رایانه کاربر فراهم می‌سازد.
- دانش‌آموزان بدون آگاهی و شناخت، به هر سایتی اطلاعات ندهند. آن‌ها گاهی برای دریافت برخی خدمات مجبورند اطلاعات شخصی

امروزه علاقه کودکان و نوجوانان به استفاده از اینترنت رو به فزونی است و آن‌ها وقت زیادی را صرف آن می‌کنند. اینترنت از یک‌سو می‌تواند مکانی بزرگ برای کودکان و نوجوانان به منظور انجام دادن فعالیت‌های سودمندی نظیر آموزش، سرگرمی و ارتباط با دوستان و هم‌کلاسی‌ها باشد، و از سوی دیگر، همانند دنیای واقعی، می‌تواند به محلی خطرناک برای کودکان و نوجوانان تبدیل شود. این امر سبب شده است که والدین، معلمان و مسئولان همواره نگران بی‌تحریکی، چاقی احتمالی و بروز ناراحتی‌های جسمی از جمله ضعیف شدن چشم کودکان باشند. بر مبنای تحقیقات، استفاده از اینترنت به گوشه‌گیری، بروز پرخاشگری، استرس و اضطراب در افراد می‌انجامد. در این میان، آنچه بیشتر از همه باعث نگرانی معلمان، والدین و مسئولان شده، خطراتی است که با استفاده از این پدیده ممکن است گریبان‌گیر دانش‌آموزان شود.

از آنجا که استفاده از اینترنت به یک فعالیت روزانه در زندگی دانش‌آموزان تبدیل شده است، آن‌ها باید بدانند که چگونه از خود و هویتشان در تمامی زمان‌ها حفاظت کنند. آموزش استفاده امن از اینترنت تا زمانی که اینترنت وجود دارد و از آن استفاده می‌شود، ضرورت دارد. در این زمینه، دانش‌آموزان را به شیوه‌های زیر می‌توان آموزش داد:

- معلم درباره اینترنت صحبت کند و به دانش‌آموزان فرصت دهد تا در کنار او، خود شبکه را کشف کنند.
- معلم خلاقیت دانش‌آموز را تحریک کند و او را به سمت بهترین محتوای برخط (آنلاین) سوق دهد تا بتواند خلاقیتش را توسعه دهد. در نتیجه،

دانش‌آموزان بدون آگاهی و شناخت، به هر سائتی اطلاعات ندهند. آن‌ها گاهی برای دریافت برخی خدمات مجبورند اطلاعات شخصی خود را در برخی سائت‌ها وارد کنند لازم است قبل از انجام دادن این کار مطمئن شوند که سائت مزبور، اطلاعات را رمزنگاری می‌کند و سپس به انتقال آن‌ها مبادرت می‌ورزد

خود را در برخی سائت‌ها وارد کنند لازم است قبل از انجام دادن این کار مطمئن شوند که سائت مزبور، اطلاعات را رمزنگاری می‌کند و سپس به انتقال آن‌ها مبادرت می‌ورزد. تشخیص این موضوع ساده است: اگر نشانی وبگاه با https شروع شود (به جای http)، یعنی انتقال داده‌ها بر بستری امن و به‌صورت رمزنگاری شده است.

• دانش‌آموز هنگام باز کردن ایمیل‌ها و «پیوست»‌های آن‌ها، احتیاط به خرج دهد و اگر آنتی‌ویروس ندارد، آن‌ها را باز نکند؛ حتی اگر فرستنده را بشناسد.

• «چت‌روم» یا اتاق گفت‌وگوی مجازی روی اینترنت، محلی مناسب برای ملاقات و گفت‌وگو با سایر دانش‌آموزان است. در این اتاق‌ها آن‌ها به بحث و گفت‌وگو دربارهٔ موضوعاتی چون سلامت دیجیتالی، روابط دیجیتالی، رفتار دیجیتالی، قانون دیجیتالی و زورگیری اینترنتی می‌پردازند. حتی اگر یک چت‌روم دیجیتالی و زورگیر باشد، دانش‌آموز هنگام حضور در تنها مختص ورود کودکان باشد، احتیاط زیادی به خرج دهد و هر بار پیش اتاق‌های گفت‌وگو احتیاط زیادی به خرج دهد و هر بار پیش از ورود به آن از معلم، والدین یا بزرگ‌ترهای خود اجازه بگیرد. در حال حاضر هیچ راهی برای جلوگیری از ورود بزرگ‌سالان به این مکان‌ها وجود ندارد و ممکن است کسی برای اغفال کودک وارد آن‌ها شود. لازم است به کودکان یادآوری شود که هرگز نباید نشانی خانه، شمارهٔ تلفن یا نام مدرسه خود را در اختیار کسانی بگذارند که در اینترنت ملاقات می‌کنند؛ مگر آنکه به‌طور مشخص از پدر و مادر یا آموزگار اجازه داشته باشند.

• در اولین هفتهٔ کلاس‌های استفادهٔ امن از اینترنت آموزش داده شود. در این‌گونه کلاس‌ها از نرم‌افزارهایی چون «کاربر هوشمند»^۳ یا بازی‌های سه‌بعدی استفاده می‌شود. قبل از استفاده از بازی‌ها توسط دانش‌آموزان، لازم است دربارهٔ پیش‌شرط‌های استفاده از این بازی‌ها به آن‌ها توضیحاتی داده شود.

• با استفاده از داستان برای دانش‌آموزان توضیح داده شود که همواره انسان‌هایی وجود دارند که آنچه نشان می‌دهند؛ نیستند. تظاهر می‌کنند که خوب هستند و خود را جای فرد دیگری معرفی می‌کنند. با استفاده از داستان می‌توان مطالبی مانند رفتار مناسب اینترنتی، شیوهٔ برخورد با افراد مزاحم، آزار رسانان اینترنتی و حفاظت از رمزهای اینترنتی را به دانش‌آموزان آموزش داد.

• ارائهٔ پروژه‌های دانش‌آموزی با عنوان «نموداری از قوانین امنیت اینترنتی» به صورت نمودار و نقاشی روش مناسب دیگری برای

آموزش استفادهٔ امن از اینترنت است.

دانش‌آموزان این نمودارها و نقاشی‌ها را در معرض دید سایر دانش‌آموزان و اولیای آنان قرار می‌دهند و نسخه‌ای از آن نیز در وبگاه مدرسه قرار می‌گیرد. اضافه کردن عناصری چون فیلم دربارهٔ زورگیری و قلدری به غنی‌سازی مطالب مورد نظر کمک می‌کند.

• دانش‌آموزان می‌توانند در نقش کارآگاه، اطلاعات مرتبط با سه وبگاه از قبیل نویسنده، سازمان حمایت‌کننده یا پشتیبان، تاریخ ایجاد، محتوا و هدف بررسی و این اطلاعات را با نمونه‌هایی از سائت‌های جعلی مقایسه کنند. هدف، آشنا کردن دانش‌آموزان با سائت‌های جعلی است. آن‌ها در ادامه، یافته‌های خود را با دیگر دانش‌آموزان کلاس در میان می‌گذارند.

• با دعوت افراد پلیس، مددکاران اجتماعی و کارآگاهان به مدرسه می‌توان اطلاعات زیادی در زمینهٔ خطرهای اینترنتی، آزار و اذیت اینترنتی و شیوه‌های جلوگیری از آن در اختیار دانش‌آموزان قرار داد. می‌توان این‌گونه جلسه‌ها را فیلم‌برداری کرد و برای استفادهٔ دیگران روی سائت مدرسه گذاشت.

• دانش‌آموزان با انجام دادن پروژه یا کار تحقیقاتی و ارائهٔ آن با استفاده از پاورپوینت در کلاس درس، هم کلاسی‌های خود را از خطرات بالقوهٔ موجود در اینترنت آگاه سازند. این مطالب را می‌توان روی سائت مدرسه نیز قرار داد.

• آموزش موضوعاتی چون امنیت، استفادهٔ درست، اخلاقی و مسئولانه از اینترنت، درک امنیت اینترنتی، استفادهٔ درست، اخلاقی و مسئولانه از اینترنت، درک رفتار اخلاقی مثل حق نشر، دزدی اینترنتی، آداب استفاده از اینترنت، اشتراک همراه با احتیاط، مقابله با آزار اینترنتی و ارائهٔ کتاب‌های مناسب در این زمینه، تأثیر بالایی بر درک دانش‌آموزان از اینترنت امن دارد.

• هر معلم بر مبنای نیاز دانش‌آموزان خود و فرهنگ حاکم بر مدرسه، یک برنامهٔ درسی برای آموزش مسائل امنیتی اینترنتی تهیه کند.

• معرفی وبگاه‌های مناسب و امن برای استفادهٔ دانش‌آموزان ضرورت دارد.

بی‌نوشت

1. Attachment
2. Chat Room
3. Cyber Smart

منابع

1. [http://tebyan-zn.ir/detailed-papers/per 1390/299170](http://tebyan-zn.ir/detailed-papers/per%201390/299170)
2. Stansbury, Meris (2012), "Ten Ways Schools are Teaching Internet Safety", e-school News Magazines, April 2012, Vol. 15, No 4, page 60
3. www.irankids.com
4. www.poopakmag.com